

Luleå kommuns svar på remiss Ny kärnkraft i Sverige - ett första steg

Ärende 2023/38-3.3.4.4

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun ser allmänt positivt på initiativ för att öka elproduktionen både på kort och lång sikt.

Kommunen vill dock betona att nuvarande lagstiftning rörande kärnkraft tillkommit och anpassats till de förutsättningar som är givna idag. Detta avspeglas i kommunernas uppdrag gällande räddningstjänst, beredskap, och säkerhetskänslig verksamhet. Dessa frågor har i sak inte beaktats i promemorian, och Luleå kommun pekar därför på ett antal områden som ska beaktas i det fortsatta arbetet med lagändringarna:

- Räddningstjänst
- Höjd beredskap
- Totalförsvaret
- Säkerhetskänslig verksamhet
- Lagstiftning måste tas fram för att säkerställa säkerhet och långsiktig finansiering för kommunerna

Luleå menar att risk- och konsekvensutredningar och en översyn av nödvändig lagstiftning är en förutsättning för uppförande och drift av nya kärnkraftsreaktorer på platser utöver dem där befintliga reaktorer är lokaliserade.

Luleå kommun anser att en kommun genom beslut i kommunfullmäktige ska ha kommunal självstyrelse i enlighet med 1 kap 2 § i kommunallagen och därmed krävs ett tillstyrkande i kommunfullmäktige i frågan om en anläggning för kärnteknisk verksamhet/ kärnkraftsreaktor ska få etableras i kommunen. Även grannkommuner behöver inkluderas i processen då dessa berörs på flera sätt.

Kärnkraftsreaktorer på nya platser innebär tillförandet av en ny risk, en olycksrisk med förvisso mycket låg sannolikhet men med mycket stora konsekvenser vid en kärnteknisk olycka. Detta medför att planering och förberedelser för räddningstjänstens agerande vid en kärnteknisk olycka behöver upprättas på dessa nya platser. Det är en omfattande och noggrann planering som naturligtvis kräver resurser och återkommande övning.

Utifrån Förordning om skydd mot olyckor (2003:779) 4 kap 15 § följer att Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap. 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och för sanering efter sådana utsläpp som avses i 4 kap. 8 § första stycket samma lag. Vidare är kommunerna skyldiga att delta i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och att medverka vid övningar i sådan räddningstjänst, enligt 6 kap 9 § lag om skydd mot olyckor.

För de kommunala räddningstjänster där eventuellt helt ny kärnkraft ska etableras uppstår alltså en omfattande ny riskbild, som kräver mycket i form av planering, utrustning, övning och beredskap, som dessutom naturligtvis också ska finansieras.

Den nuvarande lagregleringen i Sverige kring räddningstjänstförmåga vid kärntekniska olyckor är dock inte skapad utifrån eventuell småskalig ny SMR-teknik. Promemorian innehåller inget underlag kring hur säkerhetsreglering eventuellt kan komma att förändras utifrån dessa mindre och eventuellt säkrare reaktorer. Det är möjligt att planeringsåtgärderna eventuellt inte ska förväntas vara exakt som de är i relation till nuvarande större traditionella reaktorer, men det är samtidigt mycket svårbedömt.

Därutöver ändrades och utökades beredskapszonerna runt kärnkraftsreaktorerna (2022) utifrån lärdomar från olyckan i Fukushima. I och med denna utökning breddas också behovet av planering för skyddsåtgärder som utrymning, inomhusvistelse och intag av jodtabletter i zoner upp till 5, 25 och 100 km från en kärnkraftsreaktor.

Slutsatsen är vid etablering av kärnkraft på ny plats kommer den kommunala räddningstjänsten tillskrivas ett omfattande nytt svårt och resurskrävande uppdrag i och med planering för en lokal kärnteknisk olycka.

Höjd beredskap

Ny kärnkraft behöver beaktas vid beslut om vilka kommuner som ska planläggas för utrymning.

Totalförsvaret och säkerhetskänslig verksamhet

Vid prövning av kärnteknisk verksamhet vill Luleå kommun särskilt notera att plats (område) för kärnkraftsanläggning bör ta hänsyn till eventuella verksamheter med beroenden gentemot totalförsvaret och säkerhetskänslig verksamhet. Det kan handla om såväl nationella som lokala verksamheter. På den övergripande nivån kan det finnas bedömning av framtagna dimensionerande antagonistiska förmågor (DAF) som berör plats och verksamheter för industri- eller energiändamål. Dessa bedömningar och andra

regionala eller lokala förutsättningar kan medföra behov av säkerhetsskyddsåtgärder för etableringar av verksamhet som kan avses som samhällsviktig verksamhet eller som har beröring eller beroenden mot eller av verksamheter som har betydelse för Sverige säkerhet.

Regeringen bör således i förutsättningsarbetet inför att tillåta anläggningar för kärnteknisk verksamhet, att samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten (tillståndsmyndigheter inom säkerhetsskydd) under tillåtelseprocessen för att beakta eventuella behov utifrån säkerhetsskydd på nationell nivå. Luleå kommun menar även att lokala och regionala aktörer bör höras.

Det är viktigt att beakta att säkerhetsskyddsarbete utförs kontinuerligt och systematiskt (alla i Sverige ska analysera om deras verksamhet har bäring på Sveriges säkerhet) vilket kan medföra att lokala eller regionala aktörer verksamma inom eller i anknytning till avsett område kan ha mer aktualiserad eller uppdaterad information som berör säkerhetsskydd. Denna information bör utgöra en del i Regeringens tillåtelseprocess och beaktas i den mån den är relevant.

Vidare bör val av plats och utformning beakta kritiska beroenden som har beröring på skyddsvärden hos avsedda energianvändare då energiproduktion- och distribution kan påverka säkerhetskänslig verksamhet. Beaktanden bör omfatta (ej uttömmande) åtgärder för att förebygga befintliga och eventuella nya sårbarheter som uppstår i samband med etablering inom området samt sårbarheter som kan förutspås framgent, elanvändares behov och krav inom perspektiven konfidentialitet, tillgänglighet och riktighet.

Föreslagen promemoria förutsätter behov av samverkan med nationella, regionala och lokala aktörer inom säkerhetsskyddsområdet. Förutsättningar eller behov av denna typ av samverkan redogörs inte inom promemorians omfattning. Stort fokus i promemorian för lämplig plats baseras på detaljplaner. Luleå kommun menar att detaljplaner inte alltid omfattar eller redogör för de verksamheter eller markområden som har beröring på Sveriges säkerhet vilket ytterligare tydliggör behov av erforderlig samverkan och tidig informationsinhämtning i ett eventuellt tillåtelse/prövning av platsförfarande.

Enligt kommande CER-direktiv ska europeiska medlemsstater säkerhetsställa förmågan hos samhällsviktig verksamhet att förebygga, motstå och hantera störningar eller avbrott i verksamheten. Befintligt NIS-direktiv säkerhetsställer informationssäkerhet hos samhällsviktiga tjänster. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) redogör i rapport "Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvar i balans" att såväl tvärssektoriella som sektorspecifika åtgärder för att öka det civila försvarets förmåga inför och under

höjdberedskap och krig erfordras. Det handlar om i stor utsträckning att stärka alla samhällsviktiga verksamheters robusthet och säkerhet. kommun noterar att promemorian inte omfattar aspekter, betänkanden eller inriktning kring totalförsvaret, totalförvarsplanering, säkerhetsskydd, samhällsviktiga verksamheter eller tjänster med beaktning mot nya eller annorlunda etableringar (små SMR reaktorer) av kärntekniska anläggningar. Luleå kommun noterar vidare promemorians avsaknad av information eller inriktning om hur ny (och eventuellt små) kärntekniska anläggningar förhåller sig gentemot totalförvarsupprustningen som sker i Sverige. Luleå kommun ger som exempel att stycke "2.1 Kärnteknisk verksamhet prövas enligt flera regelverk" inte omfattar eller refererar till säkerhetsmässigt "erforderliga" direktiv, Säkerhetsskyddslag (2018:585) eller Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

För Luleå Kommun

Carina Sammeli (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Delegationsbeslut gällande Luleå kommuns svar på remiss Ny kärnkraft i Sverige- ett första steg

Ärendenr 2023/38-3.3.4.4

Beslut

Kommunstyrelsens ordförande beslutar att avge bilagan Luleå kommuns svar på remiss Ny kärnkraft i Sverige - ett första steg, KLF Hid: 2023.2562, som Luleå kommuns svar till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Sammanfattning av ärendet

I promemorian lämnas förslag till ändringar i miljöbalken och lagen om kärnteknisk verksamhet som syftar till att utvidga förutsättningarna för att tillåta uppförande och drift av nya kärnkraftsreaktorer.

Förslaget innebär att bestämmelsen i miljöbalken som anger att regeringen endast får tillåta en ny kärnkraftsreaktor om den ersätter en permanent avstängd reaktor och uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad tas bort. En följdändring föreslås också i en bestämmelse i kärntekniklagen som innehåller en hänvisning till förbuden i miljöbalken. Övriga förutsättningar för anläggningar för kärnteknisk verksamhet och tillåtlighetsprövning av kärnkraftsreaktorer påverkas inte av förslaget. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

Övriga förutsättningar enligt miljöbalken och kärntekniklagen som ska tillämpas vid tillåtlighets- och tillståndsprövning för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer, ändras inte genom promemorians förslag. Kommunfullmäktiges tillstyrkande krävs även fortsättningsvis för att regeringen ska få tillåta anläggningar för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer.

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 10 april 2023.

Kommunstyrelsens arbetsutskott i Luleå kommun har 2023-03-27 § 59 behandlat ärendet. Vid sammanträdet beslutades att avge bilagan Luleå kommuns svar på remiss Ny kärnkraft i Sverige - ett första steg, KLF Hid: 2023.2562, som Luleå kommuns svar till Klimat- och näringslivsdepartementet och att kommunstyrelsens ordförande tar beslutet på kommunstyrelsens vägnar med stöd i delegationsordningen.

Beslutet har fattats med stöd av kommunstyrelsens delegationsordning.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2023-03-27 § 59, KLF Hid: 2023.2610
- Luleå kommuns svar på remiss Ny kärnkraft i Sverige - ett första steg, KLF Hid: 2023.2562

Carina Sammeli (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Beslutet skickas till

Klimat- och näringslivsdepartement
Kommunstab, samhällsutvecklingsenheten

LULEÅ KOMMUN

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

KSO: Carina Sammeli

Luleå kommuns svar på remiss Ny kärnkraft i Sverige - ett första steg

Ärende 2023/38-3.3.4.4

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun ser allmänt positivt på initiativ för att öka elproduktionen både på kort och lång sikt.

Kommunen vill dock betona att nuvarande lagstiftning rörande kärnkraft tillkommit och anpassats till de förutsättningar som är givna idag. Detta avspeglas i kommunernas uppdrag gällande räddningstjänst, beredskap, och säkerhetskänslig verksamhet. Dessa frågor har i sak inte beaktats i promemorian, och Luleå kommun pekar därför på ett antal områden som ska beaktas i det fortsatta arbetet med lagändringarna:

- Räddningstjänst
- Höjd beredskap
- Totalförsvaret
- Säkerhetskänslig verksamhet
- Lagstiftning måste tas fram för att säkerställa säkerhet och långsiktig finansiering för kommunerna

Luleå menar att risk- och konsekvensutredningar och en översyn av nödvändig lagstiftning är en förutsättning för uppförande och drift av nya kärnkraftsreaktorer på platser utöver dem där befintliga reaktorer är lokaliserade.

Luleå kommun anser att en kommun genom beslut i kommunfullmäktige ska ha kommunal självstyrelse i enlighet med 1 kap 2 § i kommunallagen och därmed krävs ett tillstyrkande i kommunfullmäktige i frågan om en anläggning för kärnteknisk verksamhet/ kärnkraftsreaktor ska få etableras i kommunen. Även grannkommuner behöver inkluderas i processen då dessa berörs på flera sätt.

Kärnkraftsreaktorer på nya platser innebär tillförandet av en ny risk, en olycksrisk med förvisso mycket låg sannolikhet men med mycket stora konsekvenser vid en kärnteknisk olycka. Detta medför att planering och förberedelser för räddningstjänstens agerande vid en kärnteknisk olycka behöver upprättas på dessa nya platser. Det är en omfattande och noggrann planering som naturligtvis kräver resurser och återkommande övning.

Utifrån Förordning om skydd mot olyckor (2003:779) 4 kap 15 § följer att Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap. 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och för sanering efter sådana utsläpp som avses i 4 kap. 8 § första stycket samma lag. Vidare är kommunerna skyldiga att delta i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och att medverka vid övningar i sådan räddningstjänst, enligt 6 kap 9 § lag om skydd mot olyckor.

För de kommunala räddningstjänster där eventuellt helt ny kärnkraft ska etableras uppstår alltså en omfattande ny riskbild, som kräver mycket i form av planering, utrustning, övning och beredskap, som dessutom naturligtvis också ska finansieras.

Den nuvarande lagregleringen i Sverige kring räddningstjänstförmåga vid kärntekniska olyckor är dock inte skapad utifrån eventuell småskalig ny SMR-teknik. Promemorian innehåller inget underlag kring hur säkerhetsreglering eventuellt kan komma att förändras utifrån dessa mindre och eventuellt säkrare reaktorer. Det är möjligt att planeringsåtgärderna eventuellt inte ska förväntas vara exakt som de är i relation till nuvarande större traditionella reaktorer, men det är samtidigt mycket svårbedömt.

Därutöver ändrades och utökades beredskapszonerna runt kärnkraftsreaktorerna (2022) utifrån lärdomar från olyckan i Fukushima. I och med denna utökning breddas också behovet av planering för skyddsåtgärder som utrymning, inomhusvistelse och intag av jodtabletter i zoner upp till 5, 25 och 100 km från en kärnkraftsreaktor.

Slutsatsen är vid etablering av kärnkraft på ny plats kommer den kommunala räddningstjänsten tillskrivas ett omfattande nytt svårt och resurskrävande uppdrag i och med planering för en lokal kärnteknisk olycka.

Höjd beredskap

Ny kärnkraft behöver beaktas vid beslut om vilka kommuner som ska planläggas för utrymning.

Totalförsvaret och säkerhetskänslig verksamhet

Vid prövning av kärnteknisk verksamhet vill Luleå kommun särskilt notera att plats (område) för kärnkraftsanläggning bör ta hänsyn till eventuella verksamheter med beroenden gentemot totalförsvaret och säkerhetskänslig verksamhet. Det kan handla om såväl nationella som lokala verksamheter. På den övergripande nivån kan det finnas bedömning av framtagna dimensionerande antagonistiska förmågor (DAF) som berör plats och

verksamheter för industri- eller energiändamål. Dessa bedömningar och andra regionala eller lokala förutsättningar kan medföra behov av säkerhetsskyddsåtgärder för etableringar av verksamhet som kan avses som samhällsviktig verksamhet eller som har beröring eller beroenden mot eller av verksamheter som har betydelse för Sverige säkerhet.

Regeringen bör således i förutsättningsarbetet inför att tillåta anläggningar för kärnteknisk verksamhet, att samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten (tillståndsmyndigheter inom säkerhetsskydd) under tillåtelseprocessen för att beakta eventuella behov utifrån säkerhetsskydd på nationell nivå. Luleå kommun menar även att lokala och regionala aktörer bör höras.

Det är viktigt att beakta att säkerhetsskyddsarbete utförs kontinuerligt och systematiskt (alla i Sverige ska analysera om deras verksamhet har bäring på Sveriges säkerhet) vilket kan medföra att lokala eller regionala aktörer verksamma inom eller i anknytning till avsett område kan ha mer aktualiserad eller uppdaterad information som berör säkerhetsskydd. Denna information bör utgöra en del i Regeringens tillåtelseprocess och beaktas i den mån den är relevant.

Vidare bör val av plats och utformning beakta kritiska beroenden som har beröring på skyddsvärden hos avsedda energianvändare då energiproduktion- och distribution kan påverka säkerhetskänslig verksamhet. Beaktanden bör omfatta (ej uttömmande) åtgärder för att förebygga befintliga och eventuella nya sårbarheter som uppstår i samband med etablering inom området samt sårbarheter som kan förutspås framgent, elanvändares behov och krav inom perspektiven konfidentialitet, tillgänglighet och riktighet.

Föreslagen promemoria förutsätter behov av samverkan med nationella, regionala och lokala aktörer inom säkerhetsskyddsområdet. Förutsättningar eller behov av denna typ av samverkan redogörs inte inom promemorians omfattning. Stort fokus i promemorian för lämplig plats baseras på detaljplaner. Luleå kommun menar att detaljplaner inte alltid omfattar eller redogör för de verksamheter eller markområden som har beröring på Sveriges säkerhet vilket ytterligare tydliggör behov av erforderlig samverkan och tidig informationsinhämtning i ett eventuellt tillåtelse/prövning av platsförfarande.

Enligt kommande CER-direktiv ska europeiska medlemsstater säkerhetsställa förmågan hos samhällsviktig verksamhet att förebygga, motstå och hantera störningar eller avbrott i verksamheten. Befintligt NIS-direktiv säkerhetsställer informationssäkerhet hos samhällsviktiga tjänster. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) redogör i rapport "Civilt försvar mot

2030 – ett totalförsvaret i balans” att såväl tvärssektoriella som sektorspecifika åtgärder för att öka det civila försvarets förmåga inför och under höjdberedskap och krig erfordras. Det handlar om i stor utsträckning att stärka alla samhällsviktiga verksamheters robusthet och säkerhet. kommun noterar att promemorian inte omfattar aspekter, betänkan den eller inriktning kring totalförsvaret, totalförsvarsplanering, säkerhetsskydd, samhällsviktiga verksamheter eller tjänster med beaktning mot nya eller annorlunda etableringar (små SMR reaktorer) av kärntekniska anläggningar. Luleå kommun noterar vidare promemorians avsaknad av information eller inriktning om hur ny (och eventuellt små) kärntekniska anläggningar förhåller sig gentemot totalförsvarsupprustningen som sker i Sverige. Luleå kommun ger som exempel att stycke ”2.1 Kärnteknisk verksamhet prövas enligt flera regelverk” inte omfattar eller refererar till säkerhetsmässigt ”erforderliga” direktiv, Säkerhetsskyddslag (2018:585) eller Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

För Luleå Kommun

Carina Sammeli (S)
Kommunstyrelsens ordförande